

Burgemeester en wethouders van Nijmegen
mailto: gemeente@nijmegen.nl

Uw brief van	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Datum 7 juli 2022
Onderwerp <i>Gebiedsindeling in Nijmegen</i>			Bijlage(n) -

Geacht college,

In uw openbare besluitenlijst van 5 juli 2022 staat:

3.3 Gebiedsindeling in Nijmegen

Besluit:

1. Over te gaan tot herziening van de Nijmeegse gebiedsindeling, inclusief oplossing van mogelijke discussiepunten en praktische problemen, nadat de concrete gebiedsontwikkeling c.q. woningbouwontwikkeling van Winkelsteeg een feit is, naar verwachting in 2025.

De raad heeft op 25 oktober 2006 het college verzocht een inventarisatie van discussiepunten ten aanzien van de wijkgrenzen te starten en gewenste herzieningen voor te leggen aan de Commissie Straatnaamgeving met het verzoek deze ter vaststelling door te geleiden naar de Raad.

In zijn brief d.d. 29 januari 2008 (onderwerp: *wijkindeling*; kenmerk L310/08.0002647), verzonden 31 januari 2008, scheef de toenmalige gemeentesecretaris Pier Erringa mij:

In reactie op uw brief d.d. 24 oktober 2007, waarin u informeert naar de stand van zaken van de inventarisatie van de discussiepunten ten aanzien van de wijkgrenzen, bericht ik u het volgende.

De inventarisatie wordt momenteel voorbereid. Resultaten, d.w.z. documenten in de zin van de Wet openbaarheid van bestuur, zijn er dan ook nog niet.

Met stijgende verbazing heb ik kennisgenomen van het collegevoorstel. In het voorstel staat niets over de gemeentelijke Rekenkamer die er in maart van dit jaar bij uw organisatie voor heeft gepleit om de inventarisatie waarin de raad in 2006 heeft gevraagd, alsnog uit te voeren.

gemeenteraad

Op grond van artikel 2, eerste lid, van de Verordening naamgeving en nummering (adressen) 2019 is de gemeenteraad het bevoegde gemeentelijke orgaan inzake de verdeling van de woonplaats(en) in wijken en buurten. In het collegevoorstel staat niets over de wijze waarop de raad wordt geïnformeerd over de verschillende opties.

discutabel

In het voorstel staat discutabele zaken waarvan ik een aantal hieronder van kanttekeningen heb voorzien.

| De administratieve wijkgrenzen, zoals in de gemeentelijke registratie van adressen toegepast, zijn toen als formele wijkgrenzen vastgesteld

Beslispunt 3 van het raadsbesluit d.d. 25 oktober 2006 geeft geen uitsluitel over openbare ruimten waaraan geen nummeraanduidingen zijn gekoppeld. In het gemeentelijke Adressen-overzicht dat maandelijks wordt gepubliceerd, staat bij een aantal openbare ruimten geen wijk vermeld. Waar liggen de grenzen bij de Waal en het Maas-Waalkanaal die niet in de BAG voorkomen?

Sinds de inwerkingtreding van het raadsbesluit op 1 januari 2007 zijn er objecten stilzwijgend van wijk veranderd, bijvoorbeeld het adres Rivierstraat 10 Nijmegen. Er zijn ook objecten waarbij de gemeentelijke registratie tegenstrijdige informatie bevat. In welke wijk ligt C&A-pand met één verblijfsobject met twee adressen in verschillende wijken.

Op basis van het raadsbesluit uit 2006 kunnen de grenzen niet op een eenduidige wijze vastgesteld worden. De ligging van de adressen Houtlaan 2 en 4 Nijmegen betekent niet dat het gehele (bos)perceel ten noorden van de Houtlaan in de dezelfde wijk ligt als deze adressen.

Bij het stadsdeel Nijmegen-Noord is nog geen rekening mee houden dat een openbare ruimte binnen één woonplaats moet liggen. In de BAG wordt onderscheid gemaakt tussen openbare ruimte ID 026830000001613 in de woonplaats Nijmegen en de openbare ruimte ID 026830000001633 in de woonplaats Lent.

| Mogelijke discussiepunten zouden bijvoorbeeld Goffert (geen logisch samenhangend geheel), de Burchtstraat, de Lange Hezelstraat en de St. Annastraat (afgeweken van de criteria in verband met een sociaaleconomische en/of stedenbouwkundige eenheid) kunnen zijn

Er zijn veel meer plaatsen waar de grenzen discutabel zijn. De woningen aan de Groene-straat die sinds 2005 deel uit maken van het beschermde stadsbeeld 'Willemskwartier', liggen volgens de gemeentelijke registratie in de wijk Hazenkamp. De (woon)buurt Batavia ligt deels in de wijk Haven- en industrieterrein.

Het niet in acht nemen van de *Richtlijnen voor gemeenten bij het vaststellen van een indeling naar wijken en buurten* van het CBS leidt tot nodeloze verwarring en onbetrouwbare cijfers. Het CBS hanteert ook nog altijd de termen 'wijken' en 'buurten' voor de gebieden die sinds 1970 worden aangeduid als 'stadsdelen' en 'wijken'.

| Het landelijke Centraal Bureau voor Statistiek hanteerde een lange periode niet volledig onze wijkgrenzen, waardoor de indeling van het CBS voor een deel van onze wijkgrenzen afweek. In 2021 informeerde het CBS ons dat dit onderzoeksinstituut de gebiedsindeling van Nijmegen, zoals door de raad in 2006 vastgesteld, volledig in eigen statistieken gaat hanteren. Dit was een goed bericht, omdat we op Nijmegen van toepassing zijnde cijfers en vergelijkingen van het CBS voortaan gemakkelijker kunnen overnemen

Deze voorstelling van zaken komt niet overeen met de informatie die ik zelf van het CBS heb ontvangen.

Op de vraag van het CBS om actuele gegevens heeft de ambtelijke organisatie shapefiles aangeleverd die niet gebaseerd zijn op een formeel besluit van het bevoegde gemeentelijke orgaan. Dezelfde indeling is te vinden bij de *KaartViewer – Wijken_Stadsdelen*. Op de webpagina staat het logo van de gemeente, maar een duidelijke bronvermelding ontbreekt.

De grenzen bij de *KaartViewer* zijn een interpretatie van beslispunt 3 van het raadsbesluit d.d. 25 oktober 2006. Overal waar de grenzen niet expliciet door de raad zijn bepaald, heeft iemand deze op een geheel eigenwijze ingevuld. Door wie, wanneer en op grond waarvan dit is gebeurd en wie is hiervoor verantwoordelijk, is niet duidelijk. De grenzen zijn niet actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar is; zie artikel 2.4, tweede lid, Wet open overheid.

Bij de *Stads- en Wijkmonitor 2022* staat het volgende voorbehoud:

Kaartmateriaal

De wijkgrenzen in het kaartmateriaal van de *Stads- en Wijkmonitor* zijn een benadering van de administratief vastgelegde wijkgrenzen.

Dit is waarschijnlijk ook het antwoord op de vraag waarom het CBS een lange periode niet volledig 'onze' wijkgrenzen heeft gehanteerd. De aangeleverde shapefiles zijn slechts een benadering van de wijkgrenzen. Zolang de grenzen niet op een eenduidige door de raad zijn vastgelegd, blijft het probleem bestaan.

Het CBS kan alleen de juiste grenzen hanteren als hieraan een deugdelijk besluit ten grondslag ligt. Er is stelselmatig verzuimd om de grenzen aan te passen en de informatie met het CBS te delen. De wijziging van de grens tussen de wijken Oosterhout en Ressen (raadsbesluit d.d. 10 juni 2009) is pas nadat ik het CBS hierop heb gewezen, een paar jaar later aangepast.

Het CBS draagt kennis de onjuistheid of onvolledigheid van de verstrekte informatie. Ik betwijfel of "dit onderzoeksinstituut de gebiedsindeling van Nijmegen, zoals door de raad in 2006 vastgesteld, volledig in eigen statistieken gaat hanteren." Ik ga ervan uit dat het CBS zich in ieder geval houdt aan artikel 2.4, vijfde lid, van de Wet open overheid en melding maakt van de onjuistheid of onvolledigheid van de verstrekte informatie.

Achteraf is gebleken dat het inventariseren van discussiepunten rond wijkgrenzen en het voorleggen van herzieningen ter vaststelling aan de raad niet nodig was, mede omdat concrete aanleidingen en signalen ontbraken. De vraag rijst inmiddels of we op enige termijn moeten overgaan tot het alsnog uitvoeren van het betreffende beslispunt.

Kennelijk zijn alle concrete aanleidingen en signalen genegeerd. Volgens de *Uniforme richtlijn veelschrijvers* worden signalen die van nut zijn voor de organisatie wel opgepakt. Is de ambtenaar van de VOE niet in staat om het gewicht ervan te beoordelen? Of is een goede en betrouwbare indeling niet van nut voor de organisatie?

De vraag of 'we' op enige termijn alsnog tot uitvoering moeten overgaan, kan ik niet rijmen met de zorgplicht in artikel 2.4, tweede lid, Wet open overheid. Bovendien is het aan de raad om te bepalen of de uitvoering van beslispunt 3 van het raadsbesluit d.d. 25 oktober 2006 nog zin heeft. In het collegevoorstel staat niets over het informeren van de raad.

| Gemeenten zijn zelf bevoegd om te bepalen hoe de wijkgrenzen lopen.

Het vaststellen van de grenzen is de bevoegdheid van de raad en niet van het college of de onder zijn verantwoordelijkheid werkzame ambtenaren. De afweging over de verschillende opties uit het collegevoorstel zou mijns inziens door de raad moeten worden gemaakt.

Een aantal discussiepunten uit 2006 is al terug te vinden in de documenten die betrekking hebben op de voorbereiding van het raadsbesluit d.d. 4 april 1984 (raadsvoorstel 92/1984). Met de in 1984 vastgestelde grenzen is de ambtelijke organisatie niet altijd even zorgvuldig omgegaan. Het argument daarvoor was dat de bij het besluit behorende tekening S.E.O. 831129 niet duidelijk zou zijn.

De afdeling Onderzoek & Statistiek gebruikte een eigen indeling gebruikt, waarbij de wijken Kwakkenberg en Groenewoud en in Oud Oost lagen en Nije Veld in Oud West. Daarbij was het niet ongebruikelijk om de niet-vastgestelde namen Waterkwartier en Willemskwartier te gebruiken. Het 'stadsdeel' Oud West bestond uit de 'wijken' Waterkwartier, Willemskwartier en Wolfkuil (*de drie W's*).

Het raadsbesluit d.d. 25 oktober 2006 heeft hieraan een einde gemaakt, maar geen duidelijkheid gebracht over de exacte wijkengrenzen. Het besluit d.d. 25 oktober 2006 gaat niet vergezeld van een bruikbare tekening. Beslispunt 4 van dit besluit had duidelijkheid moeten brengen. Het raadsbesluit d.d. 4 april 1984 is formeel nooit ingetrokken. De bijbehorende tekening is op een aantal plaatsen nog steeds de enige authentieke bron waarop de door de raad vastgestelde wijkgrenzen te vinden zijn.

| **Optie 1:** Op korte termijn een inventarisatie van discussiepunten ten aanzien van de wijkgrenzen starten en overgaan tot herziening van de wijkgrenzen

Het enkele feit dat de discussiepunten en praktische problemen bij een inventarisatie weer naar boven komen, is geen argument om de zaak op z'n beloop te laten. Het ontbreken van duidelijke grenzen betekent dat de onderzoekscijfers (relevante bevolkingscijfers en statistieken) niet betrouwbaar zijn en dus geen goede basis voor de beleidsontwikkeling.

Neem bijvoorbeeld de CBS-buurt Kwakkenberg (160 ha) die in 2021 in totaal 1.875 inwoners telde. Volgens de gemeentelijke cijfers woonden er in dezelfde wijk Kwakkenberg (143 ha) 1.470 inwoners. Deze opmerkelijke verschillen zijn een rechtstreeks gevolg van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan beslispunt 4 van het raadsbesluit d.d. 25 oktober 2006.

| **Optie 2:** Een inventarisatie van discussiepunten ten aanzien van de wijkgrenzen starten en overgaan tot herziening na een aantal majeure woningbouwontwikkelingen.

Het wachten tot de afronding van de ontwikkelingen op het terrein van Winkelsteeg betekent opnieuw een aantal jaren vertraging van de uitvoering van beslispunt 3 van het raadsbesluit uit 2006, maar ook dat de beleidsbeslissingen de komende jaren worden genomen op basis van cijfers die niet actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar zijn.

Het zou een goede zaak zijn om meer haast te maken met de vaststelling van de namen van de openbare ruimten. De naam Winkelsteeg komt in de BAG niet voor. In de basisregistratie staat wel de naam Industrieterrain Winkelsteeg (openbare ruimte ID 0268300000001690). De naam is op 28 augustus 1985 door de raad vastgesteld.

Bij de naamgeving van de bedrijventerreinen doet zich hetzelfde probleem voor als bij de openbare ruimten van het type 'administratief gebied' (= stadsdelen, wijken, buurten). De gegevens in de basisregistratie zijn alles behalve actueel.

Heroriëntatie op de gebiedsindeling en daarmee de wijkgrenzen in de stad vindt na een aantal majeure gebiedsontwikkelingen plaats. De voorlaatste herziening vond in 1984 en de laatste herziening in 2006 plaats.

Bij de laatste herziening had betrekking op de nieuwe indeling in stadsdelen. De wijkgrenzen stonden niet ter discussie. Beslispunt 3 was een formaliteit waarbij onvoldoende nagedacht is over de consequenties en uitvoerbaarheid. Door geen uitvoering te geven aan beslispunt 4 laat de in 2006 beoogde herziening nog altijd op zich wachten.

De nieuwe wijkgrenzen in Nijmegen Noord – Oosterhout, Ressen en Lent – werden reeds met de herziening in 2006 vastgesteld.

Deze informatie is niet helemaal juist. Op 10 juni 2009 heeft de gemeenteraad besloten om de grens tussen de wijken Oosterhout en Ressen zodanig aan te passen, dat deze op de as van de Griftdijk komt, waarmee de nieuwe buurten Zuiderveld en Grote Boel (plan Groot Oosterhout) volledig binnen de grenzen van de nieuwe wijk Ressen vallen.

De grens tussen de wijk Lent in de woonplaats Lent en de wijk Ressen in de woonplaats Nijmegen leidt bij de Zandsepad tot allerlei misverstanden en nodeloze verwarring. Er zijn drie openbare ruimten met de naam Zandsepad (openbare ruimte ID 026830000000435, 1705300000000794 en 0268300000001855). Het Zandsepad in de woonplaats Ressen ligt in de bebouwde kom 'Bemmel gem. Lingewaard'. Het Zandsepad in de woonplaats Lent ligt in de bebouwde kom 'Lent gem. Nijmegen'. Het Zandsepad in de woonplaats Nijmegen ligt in buiten de bebouwde kom. Staan de komborden inmiddels overal op de juiste plaats?

Er zijn in de periode na 2006 geen nieuwe wijken bijgekomen. Intussen is de stad wel veranderd: de wijk Lent werd en wordt groter, de stad heeft een stadseiland gekregen en de bedrijventerreinen aan de kant van de Waalfront worden ingeruild door de moderne woningbouw.

De wijk Lent is precies even groot als de woonplaats Lent gemeente Nijmegen op 1 januari 1998. Alleen de woonplaatsnaam is op 10 juni 2009 is gewijzigd in Lent. Gezien de grootte (718 ha) zou een stadsdeel Lent op z'n plaats zijn in plaats van Nijmegen-Noord (openbare ruimte ID 0268300000001633). De verwarrende woonplaatsnaam Lent kan beter worden ingetrokken, zodat het gehele grondgebied van de gemeente Nijmegen in één en dezelfde woonplaats Nijmegen komt te liggen.

Wij zien geen noodzaak voor een herziening van de wijkgrenzen op korte termijn (optie 1). Er is namelijk geen sprake van een acuut maatschappelijk, bestuurlijk of organisatie-technisch vraagstuk dat met de herziening op korte termijn moet worden opgelost.

Wie zijn 'wij'? Is een opdracht van de raad uit 2006, de vraag van het CBS en het signaal van de Rekenkamer onvoldoende reden om er op een zo korte mogelijke termijn voor te zorgen dat de wijkindeling actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar is? De inventarisatie van de discussiepunten heeft nooit plaatsgevonden. De steller van het collegevoorstel wordt blijkbaar niet gehinderd door kennis van zaken.

De huidige gebiedsindeling is breed bekend en wordt jarenlang door de lokale samenleving, maatschappelijke instellingen en bedrijven gehanteerd.

De 'bekende' gebiedsindeling komt niet overeen met de door de raad vastgestelde indeling. Hetzelfde geldt voor de shapefiles die zijn aangeleverd aan het CBS. Ik vrees dat (te) veel inwoners van Nijmegen niet weten in welke wijk zij volgens de gemeentelijke registratie van adressen wonen.

Voorafgaand aan het herzieningstraject stelt het college criteria vast die we bij de herziening gaan hanteren.

Wordt de raad niet in een vroegtijdig stadium bij de herziening betrokken? Een kaderstellend raadsbesluit lijkt mij op z'n plaats. Het zou een goede zaak zijn om de richtlijnen van het CBS als uitgangspunt te nemen.

De raad had inmiddels geïnformeerd kunnen en moeten zijn over de wijze waarop uitvoering gegeven wordt aan beslispunt 4 van het raadsbesluit d.d. 5 oktober 2006. Waarom is dat niet gebeurd?

tot slot

Dit voorstel staat in relatie tot de volgende ambitie: 'We zijn een transparant en slagvaardig stadsbestuur dat in samenspraak met de stad en haar omgeving aan de afgesproken doelstellingen werkt.' Daarnaast raakt dit voorstel ook het volgende doel: 'Wij stimuleren positieve en samenhangende ontwikkeling in iedere wijk/buurt.'

De keuze voor optie 2 getuigt niet van slagvaardigheid. Het niet-informereren van de raad over deze keuze draagt niet bij aan de transparantie. Uw besluit leidt ertoe dat de wijkindeling ook de komende jaren niet actueel, nauwkeurig en vergelijkbaar is en er evenmin iets verandert aan de (on)betrouwbaarheid van de informatie die door onder uw verantwoordelijkheid werkzame ambtenaren wordt verstrekt.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Rob Essers